

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Sektionen för samhällsbyggnad

Justitiedepartementet

Remiss av SOU 2025:80 Koordinatbestämda fastighetsgränser

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att koordinatbestämda fastighetsgränser är en viktigt verktyg för den digitala samhällsbyggnadsprocessen och är i huvudsak positiva till förslagen.

SKR anser att det inte tydligt framgår av utredningens förslag vilka krav som ska gälla angående standardosäkerhet och att förslaget behöver förtydligas.

SKR ser positivt på att kommunen kan ansöka om särskild koordinatbestämning för fastighetsgränser i kommunen.

SKR stödjer förslaget om möjlighet att ingå överenskommelser men anser att det behövs en skärpning avseende lägesnoggrannheten i överenskommelsen.

SKR avstyrker utredningens förslag om ändring i plan- och bygglagen (PBL) om att fastighetsgränser, i de flesta fall, ska koordinatbestämmas redan när grundkarta upprättas senast i samband med granskning. SKR anser att en tvingande reglering kan medföra en rad oönskade konsekvenser.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Allmänna synpunkter

SKR stödjer i allt väsentligt förslagen i betänkandet om koordinatbestämda fastighetsgränser. Vi ser dock vissa risker och har önskemål om justeringar och förtydliganden för att undvika problem vid en framtida tillämpning.

SKR ser att det finns effektivitetsvinster att hämta av att den digitala informationen i registerkartan är korrekt. Exempelvis genom att fastighetsgränserna sammanfaller med gränser för annan markanvändning.

SKR ser också positivt på att kommunen kan ansöka om att omvandla befintliga gränspunkter till koordinatsatta gränspunkter i samband med kommunens egna projekt, men även i syfte att främja kommunens digitaliseringsprocess.

Avsnitt 11 – Tekniska förutsättningar

Utredningen anger krav på geodetiska referenssystem (SWEREF 99), GNSS-teknik, mätmetoder och dokumentation. Syftet är att säkerställa att koordinatbestämda gränser är rättssäkra och långsiktigt stabila.

Risker och konsekvenser för kommunen

SKR bedömer att förslagen kommer att vara kostnadsdrivande för kommunerna om inte kraven ändras och statliga medel skjuts till. SKR anser att det inte tydligt framgår av utredningens förslag vilka krav som ska gälla angående standardosäkerhet och att förslaget behöver förtydligas.

Vår bild är att utredningen förutsatt att befintliga dokumenterade mätningar av god kvalitet ska kunna ligga till grund för särskild koordinatbestämning. Befintliga koordinater baseras på 5 cm standardosäkerhet. Vi tolkar dock utredningen som att den föreslår ett krav på 2,5 cm, vilket innebär att kommunen skulle behöva mäta om stora områden med koordinater av hittills tillräckligt bra kvalitet. Detta skulle kräva omfattande resurser och investeringar i utrustning, Swepos-abonnemang och kontrollsystem. Vår bild är dessutom att det i vissa områden i Sverige saknas tekniska förutsättningar att mäta med 2,5 cm standardosäkerhet.

Förslaget förutsätter digitala positioneringssystem. Det inträffar redan idag medvetna störningar av satellitsignaler över Östersjön, varför det behöver finnas en backup om GNSS-systemet varaktigt slutar fungera. Såväl Lantmäteriet som kommunerna behöver, med anledning av förslaget, därför investera i förstärkningar och upprustning av sina fysiska stomnät.

Avsnitt 16 – Koordinatbestämning av fastighetsgränser

SKR anser att det finns behov av justeringar i några av de föreslagna förändringarna i fastighetsbildningslagen (FBL).

4 kap. 34a § FBL

Med utredningens förslag till koordinatbestämning kommer behovet av förrättningsmätning att öka. De kommunala lantmäterimyndigheterna kan i dagsläget inte använda kommunens kart- och mätkontor för arbeten om inte personalen är anställd vid lantmäterimyndigheten, på grund av den lagtolkning som görs av Lantmäteriets tillsynsfunktion.

Bestämmelsen ger idag enbart den statliga lantmäterimyndigheten möjlighet att låta andra myndigheter med kompetens inom lantmäteriområdet genomföra tekniska arbeten i förrättningar. SKR anser att alla lantmäterimyndigheter ska ha samma möjligheter.

SKR föreslår att bestämmelsen i 4 kap. 34a § FBL ändras på sådant sätt att den kan tillämpas av alla lantmäterimyndigheter;

”Lantmäterimyndigheten får uppdra åt en annan myndighet med kompetens inom lantmäteriområdet att utföra åtgärder enligt 4 kap. 25 § första stycket, 27 och 28b §§”.

Kap. 14a 2 § p 5. FBL Särskild koordinatbestämning

SKR ser positivt på att kommunen kan ansöka om särskild koordinatbestämning för fastighetsgränser i kommunen. Vi förutsätter att detta även gäller kommungränsen. Ett förtydligande om att så är fallet, bör införas i kap 14 a 2 § p 5.

Kap. 14b FBL Överenskommelser om koordinatbestämning

SKR stödjer förslaget om möjlighet att ingå överenskommelser men anser att det behövs en skärpning avseende lägesnoggrannheten i överenskommelsen.

Idag saknar i princip alla fastighetsägare de tekniska förutsättningar som krävs för att på egen hand ta fram koordinater som håller sig inom några meters noggrannhet. En överenskommelse på en papperskarta eller i en app ger inte heller tillräcklig noggrannhet.

Det finns därför en överhängande risk att den överenskomna gränsen, vid en senare professionell utvisning, visar sig ligga flera meter bredvid läget på marken som fastighetsägarna varit överens om. För att minimera denna risk bör det ställas krav på att de överenskomna koordinaterna ska vara inmätta på samma sätt som vid ett fastighetsbildningsbeslut.

Avsnitt 17 – Koordinatbestämning vid detaljplanering

SKR avstyrker utredningens förslag om ändring i plan- och bygglagen (PBL) om att fastighetsgränser, i de flesta fall, ska koordinatbestämmas redan när grundkarta upprättas senast i samband med granskning.

SKR är positiva till att fastighetsgränser kan koordinatbestämmas redan vid upprättande av grundkarta men anser att det bör vara frivilligt för kommunerna att välja om och när sådana koordinater ska införas, baserat på det faktiska behovet i varje enskilt fall. SKR ser istället att det behövs en lagstiftning som underlättar för de kommuner som önskar arbeta med koordinatbestämning i detaljplanearbetet. Ett obligatoriskt krav riskerar

dock att skapa onödig administration, ökade kostnader och ledtider. Bland annat mot bakgrund av att beslut om koordinatbestämning kan överklagas särskilt.

SKR noterar att det i dagsläget redan finns förutsättningar för kommun och exploatör att säkerställa att gränser har hög och känd kvalitet. Genom de föreslagna förändringarna i kap. 14a FBL blir förutsättningarna ännu bättre.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
VD

Patrik Jakobsson
Avdelningschef